

คู่มือ

ผู้นิเทศงานกรมอนามัย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561

กองแผนงาน
Planning Division

	คู่มือการปฏิบัติงาน	Issue Date : ๐๖/๐๖/๒๕๖๑
--	---------------------	-------------------------

สารบัญ

หน้า

สารบัญ.....ก

ความเป็นมา..... 1

คำนิยาม 1

Flow Chart การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศงานกรมอนามัย 3

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน..... 6

รายชื่อผู้ประสานการนิเทศงาน กองแผนงาน 8

คู่มือการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศงานกรมอนามัย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑

ความเป็นมา

การนิเทศงาน เป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งในการบริหารราชการแผ่นดินที่จะทำให้การปฏิบัติราชการหรือการจัดทำภารกิจของหน่วยงานรัฐเป็นไปตามเป้าหมาย โดยติดตามการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ สถานการณ์ ปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานทั้งด้านวิชาการและการบริหารจัดการที่ช่วยในการตัดสินใจปรับวิธีการดำเนินงาน การจัดสรรและสนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้เพื่อตอบสนองความต้องการในระดับปฏิบัติ ซึ่งประเด็นการนิเทศงานมีทั้งนโยบายสำคัญด้านสุขภาพ ยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข โครงการสำคัญของกรมอนามัย รวมถึงเรื่องที่เป็นปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่หรือเรื่องที่เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ประชาชน และมุ่งเน้นการรายงานผลที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ของหน่วยรับการนิเทศงาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมอนามัยได้กำหนดแนวทางการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ ๔ ด้าน ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกรมอนามัยเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นเลิศ (Prevention and Promotion Excellence) โดยมุ่งเน้นกระบวนการทำงานมากกว่าติดตามผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน (Outcome) ที่สามารถสะท้อนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญและเป็นรูปธรรมต่อพื้นที่ และหน่วยปฏิบัติ ตลอดจนเสนอปัญหาอุปสรรคที่สำคัญกลับไปยังหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงและให้การสนับสนุนต่อไป ดังนั้น เพื่อให้การนิเทศงานกรมอนามัย ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดไว้ กรมอนามัยจึงได้มีคำสั่งที่ ๓๘๘/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะผู้นิเทศงานกรมอนามัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ (ยกเลิกคำสั่งกรมอนามัยที่ ๑๔/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๑)

คำนิยาม

นิเทศ ตามความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ หมายถึง (๑) คำแสดง, คำจำแนกออก (๒) ชี้แจง, แสดง, จำแนก

การนิเทศงาน หมายถึง การติดตามผลงาน ชี้แจงแนวทางในการปฏิบัติ เสนอแนะ สังเกตการณ์กระตุ้น และส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจในงานที่รับผิดชอบเพื่อให้มีการปรับปรุงการทำงาน เป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งในการบริหารราชการแผ่นดินที่จะทำให้การปฏิบัติราชการหรือการจัดทำภารกิจของหน่วยงานรัฐเป็นไปตามเป้าหมาย โดยการติดตามการปฏิบัติงานให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ สถานการณ์ ปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานทั้งด้านวิชาการและการบริหารจัดการที่ช่วยในการตัดสินใจปรับวิธีการดำเนินงาน การจัดสรรและสนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้เพื่อตอบสนองความต้องการในระดับปฏิบัติ

	คู่มือการปฏิบัติงาน	Issue Date : ๐๖/๐๖/๒๕๖๑
--	---------------------	-------------------------

ผู้นิเทศงานกรมอนามัย หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ตามคำสั่งกรมอนามัยที่ ๓๘๘/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะผู้นิเทศงานกรมอนามัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับ ติดตาม นิเทศงาน และตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานตามภารกิจของกรมอนามัย และแผนการตรวจนิเทศงานกรมอนามัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

(๒) วิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน ปัญหา อุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงาน

(๓) จัดทำรายงานผลการนิเทศงานกรมอนามัยเสนอต่ออธิบดีกรมอนามัย ภายหลังเสร็จสิ้นการนิเทศงานในแต่ละรอบ หากกรณีพบปัญหาสำคัญเร่งด่วนให้รายงานทันที เพื่อเป็นการป้องปราม แก้ไขปัญหาหรือให้การสนับสนุนอย่างทันที่

(๔) ประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค เพื่อให้สามารถสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

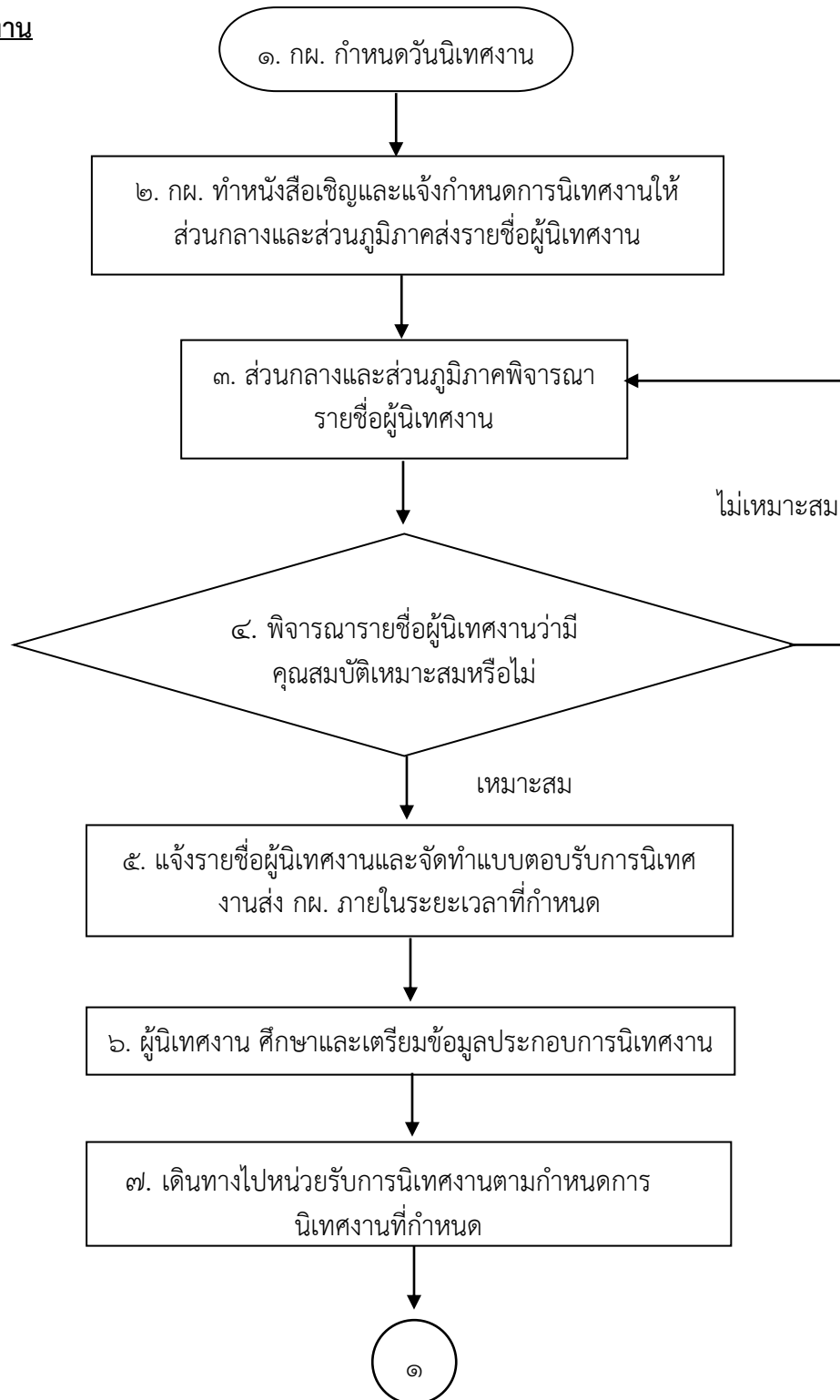
(๕) ปฏิบัติงานอื่นตามที่อธิบดีกรมอนามัยมอบหมาย

หน่วยรับการนิเทศงาน หมายถึง หน่วยงานส่วนภูมิภาค (ศูนย์อนามัยที่ ๑-๑๒, สถาบันพัฒนาสุขภาวะเขตเมือง, ศูนย์อนามัยชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ และศูนย์ทันตสาธารณสุขระหว่างประเทศ) ที่ทำหน้าที่เตรียมการและรับการนิเทศจากคณะผู้นิเทศงานกรมอนามัย

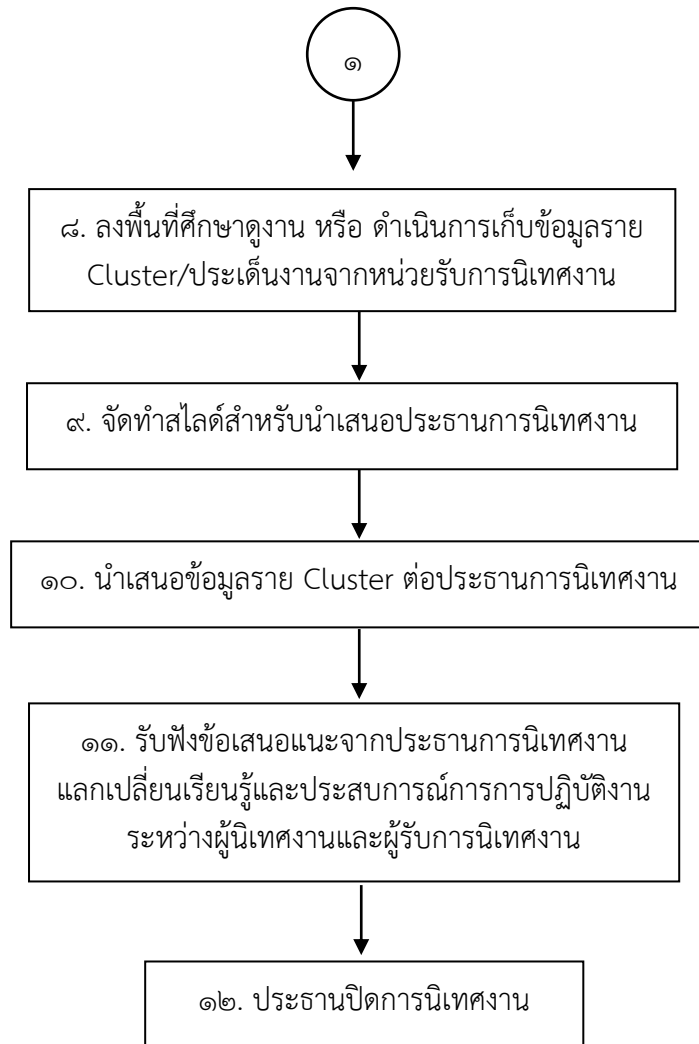
หน่วยงานนิเทศไขว้ หมายถึง ศูนย์อนามัย/หน่วยงานในส่วนภูมิภาคที่ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศงานร่วมกับส่วนกลาง มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การการปฏิบัติงานกับหน่วยรับการนิเทศงาน

Cluster หมายถึง คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารและวิธีทำงาน ตามคำสั่งกรมอนามัยที่ ๔๘๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ประกอบด้วย กลุ่มที่ ๑ กลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย, กลุ่มที่ ๒ กลุ่มวัยเรียน, กลุ่มที่ ๓ กลุ่มวัยรุ่น, กลุ่มที่ ๔ กลุ่มวัยทำงาน, กลุ่มที่ ๕ กลุ่มผู้สูงอายุ, กลุ่มที่ ๖ กลุ่มอนามัยสิ่งแวดล้อม, กลุ่มที่ ๗ กลุ่มการคลังและงบประมาณ (FIN), กลุ่มที่ ๘ กลุ่มข้อมูล การจัดการความรู้ และการเฝ้าระวัง (KISS), กลุ่มที่ ๙ กลุ่มยุทธศาสตร์กำลังคน (HR) และกลุ่มที่ ๑๐ กลุ่มกฎหมาย (LAW)

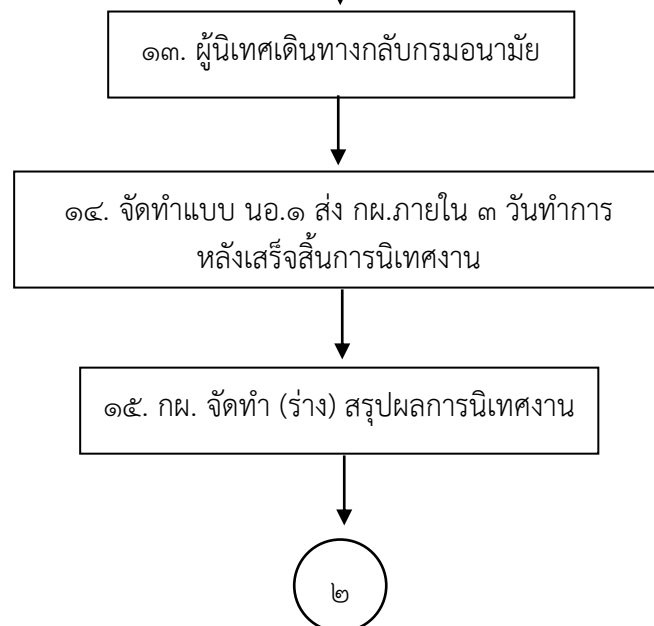
Flow Chart การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศงานกรมอนามัย

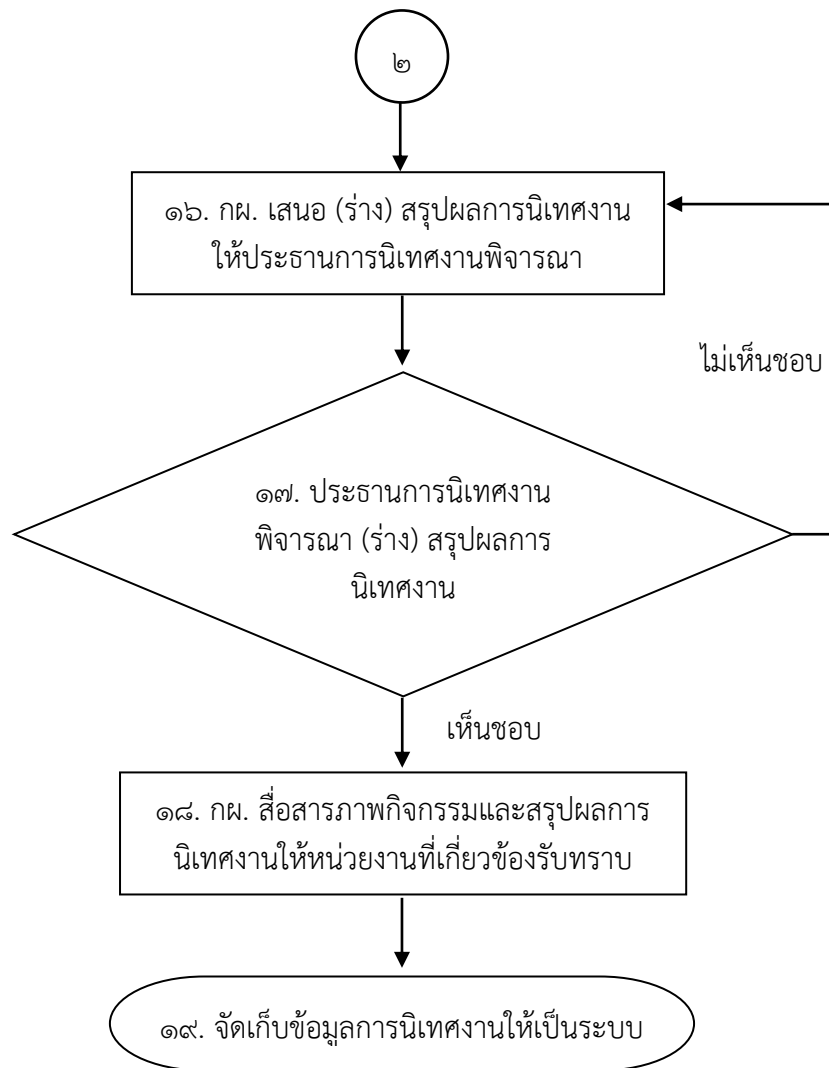
ก่อนการนิเทศงาน

ระหว่างการนิเทศงาน

หลังการนิเทศงาน

	คู่มือการปฏิบัติงาน	Issue Date : ๐๖/๐๖/๒๕๖๑
--	---------------------	-------------------------

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ก่อนการนิเทศงาน

๑. กองแผนงาน กำหนดวันนิเทศงานโดยประสานกับประธานการนิเทศงาน, หน่วยงานรับการนิเทศงาน และหน่วยงานนิเทศให้ เพื่อไม่ให้การนิเทศงานในช่วงเวลาที่ทับซ้อนกับการตรวจราชการของกระทรวงสาธารณสุข และวันที่ประธานการนิเทศงานติดภารกิจ
๒. กองแผนงาน ทำหนังสือเชิญและแจ้งกำหนดการนิเทศงานให้ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคส่งรายชื่อผู้นิเทศงาน
 - ๒.๑ เชิญส่วนกลาง และพิจารณาส่งรายชื่อผู้นิเทศงาน ๒ เงื่อนไขดังนี้
 - ๒.๑.๑ ผู้แทน ๑๐ Clusters กลุ่มละ ๑ คน
 - ๒.๑.๒ หัวหน้ากลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ หรือผู้แทน ของหน่วยงานภายใต้กำกับของรองอธิบดี ตามคำสั่งกรมอนามัยที่ ๓๘๘/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะผู้นิเทศงานกรมอนามัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑
 - ๒.๒ เชิญส่วนภูมิภาค ได้แก่ หน่วยงานนิเทศให้ โดยผู้นิเทศงานประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบงานกลุ่มวัย และอนามัยสิ่งแวดล้อม (Cluster ที่ ๑-๖) และผู้แทนกลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนา กำลังคน
๓. ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคพิจารณารายชื่อผู้นิเทศงานว่ามีคุณสมบัติเหมาะสม ดังนี้

ผู้แทน ๑๐ Clusters จากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	หัวหน้ากลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ หรือผู้แทนจากส่วนกลาง	ผู้แทนกลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ จากส่วนภูมิภาค
- มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการนิเทศงานตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขและนิเทศงานกรมอนามัย - มีความรู้ ความเข้าใจการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ Cluster ที่รับผิดชอบได้เป็นอย่างดี - สามารถสื่อสาร สร้างความเข้าใจ ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงวิชาการกับหน่วยรับการนิเทศงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการนิเทศงานตามที่ระบุไว้ในคู่มือการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขและนิเทศงานกรมอนามัย - มีความรู้ ความเข้าใจภารกิจของหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนงานของ Cluster ได้เป็นอย่างดี - สามารถสื่อสาร สร้างความเข้าใจ ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงวิชาการกับหน่วยรับการนิเทศงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการนิเทศงานตามที่ระบุไว้ในคู่มือการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขและนิเทศงานกรมอนามัย - มีความรู้ ความเข้าใจภารกิจของหน่วยงานในการสนับสนุนการขับเคลื่อนงานของ Cluster (FIN, KISS, HR, LAW) ได้เป็นอย่างดี - สามารถสื่อสาร สร้างความเข้าใจ ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงวิชาการกับหน่วยรับการนิเทศงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พิจารณารายชื่อผู้นิเทศงานว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมหรือไม่
 - ๔.๑ หากพิจารณารายชื่อผู้นิเทศงานแล้ว เห็นว่าคุณสมบัติยังไม่เหมาะสม ให้ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคพิจารณารายชื่อผู้นิเทศงานอีกครั้งตามขั้นตอนที่ ๓
 - ๔.๒ หากพิจารณารายชื่อผู้นิเทศงานแล้ว เห็นว่าคุณสมบัติเหมาะสม ให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ ๕ ต่อไป

	คู่มือการปฏิบัติงาน	Issue Date : ๐๖/๐๖/๒๕๖๑
--	---------------------	-------------------------

๕. ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แจ้งรายชื่อผู้นิเทศงานและจัดทำแบบตอบรับการนิเทศงานส่ง กองแผนงาน ภายในระยะเวลาที่กำหนด
๖. ผู้นิเทศงาน ศึกษาและเตรียมข้อมูลประกอบการนิเทศงาน ดังนี้
 - ๖.๑ บทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศงานกรมอนามัย
 - ๖.๒ กำหนดการนิเทศงาน
 - ๖.๓ ประเด็นการนิเทศงานตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขและนิเทศงาน กรมอนามัย
 - ๖.๔ ข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินงานของหน่วยรับการนิเทศงาน
 - ๖.๕ รูปแบบการทำสไลด์นำเสนอ
 - ๖.๖ แบบรายงานการนิเทศงานกรมอนามัย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (แบบ นอ.๑)
๗. ผู้นิเทศงาน เดินทางไปหน่วยรับการนิเทศงานตามกำหนดการนิเทศงานที่กำหนด

ระหว่างการนิเทศงาน

๘. ผู้นิเทศงาน ลงพื้นที่ศึกษาดูงาน หรือ ดำเนินการเก็บข้อมูลราย Cluster/ประเด็นงาน จากหน่วยรับการ นิเทศงาน โดยเก็บข้อมูลการดำเนินงานราย Cluster และประเด็นงาน ตามหัวข้อที่กำหนดในแบบ นอ.๑ ดังนี้
 - ๘.๑ กลุ่ม (Cluster)/ประเด็นงาน
 - ๘.๒ สถานการณ์ อธิบายผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและปัจจุบัน เปรียบเทียบรายจังหวัด และปัญหา ที่พบในพื้นที่

ตัวอย่าง อัตราการตายของมารดา เขตสุขภาพที่ ๑ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ –๒๕๖๐ มีแนวโน้ม ลดลงคือ ๑๘.๑๗ ต่อแสนการเกิดมีชีพ ส่วนใหญ่มีการเสียชีวิตในโรงพยาบาลใหญ่ที่มีทีมที่พร้อม ให้ความช่วยเหลือ ปัญหาอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ อัตราหญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครั้งแรกอายุครรภ์ ต่ำกว่า ๑๒ สัปดาห์ ร้อยละ ๗๔ อัตราฝากครรภ์คุณภาพครบ ๕ ครั้ง ร้อยละ ๖๐.๓๑ ใน ภาพรวม ผ่านเกณฑ์
 - ๘.๓ การดำเนินงานหรือผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด/ประเด็นงานสำคัญ อธิบายกิจกรรมหรือ มาตรการสำคัญที่ดำเนินงานในพื้นที่ และผลการดำเนินงานตามกิจกรรมหรือมาตรการสำคัญนั้น

ตัวอย่าง คณะกรรมการอนามัยแม่และเด็ก และ MCH Cluster เขตสุขภาพที่๑ ร่วมกับภาคี เครือข่าย ได้แก่ กรมสุขภาพจิต ศูนย์อนามัยพื้นที่สูงและกลุ่มชาติพันธุ์ชายขอบ สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด Service Plan สาขาสูติฯ จิตเวช และเชื่อมโยงกับปฐมภูมิ (พขอ.) ร่วมกัน วิเคราะห์ปัญหาและวางแผนหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน นำมาเป็นข้อมูลนำเข้าในการจัดทำ แผนปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการตายมารดาในระดับเขต
 - ๘.๔ ประเด็นสำคัญที่เป็นความเสี่ยงต่อการทำให้การขับเคลื่อนนโยบายหรือการดำเนินงานไม่ประสบ ความสำเร็จ (Key Risk Area/ Key Risk Factor) ซึ่งได้จากการวินิจฉัย ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากการตรวจติดตาม
 - ๘.๕ อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
 - ๘.๖ ข้อเสนอแนะต่อนโยบาย /ต่อส่วนกลาง / ต่อผู้บริหาร / ต่อระเบียบ กฎหมาย
 - ๘.๗ นวัตกรรมที่สามารถเป็นแบบอย่าง หรือ Best Practice (ถ้ามี)
๙. ผู้นิเทศงาน จัดทำสไลด์สำหรับนำเสนอประธานการนิเทศงาน ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่รายงานในแบบ นอ.๑

	คู่มือการปฏิบัติงาน	Issue Date : ๐๖/๐๖/๒๕๖๑
--	---------------------	-------------------------

๑๐. ผู้นิเทศงาน นำเสนอข้อมูลราย Cluster ต่อประธานการนิเทศงาน
๑๑. ผู้นิเทศงาน รับฟังข้อเสนอแนะจากประธานการนิเทศงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การปฏิบัติงานระหว่างผู้นิเทศงานและผู้รับการนิเทศงาน
๑๒. ประธานการนิเทศงาน ปิดการนิเทศงาน

หลังการนิเทศงาน

๑๓. ผู้นิเทศงาน เดินทางกลับกรมอนามัย
๑๔. ผู้นิเทศงาน จัดทำแบบ นอ.๑ ส่ง กองแผนงานภายใน ๓ วันทำการหลังเสร็จสิ้นการนิเทศงาน ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ evaluation.a@anamai.mail.go.th
๑๕. กองแผนงาน จัดทำ (ร่าง) สรุปผลการนิเทศงาน
๑๖. กองแผนงาน เสนอ (ร่าง) สรุปผลการนิเทศงานให้ประธานการนิเทศงานพิจารณา
๑๗. ประธานการนิเทศงานพิจารณา (ร่าง) สรุปผลการนิเทศงาน
๑๘. กองแผนงาน สื่อสารภาพกิจกรรมและสรุปผลการนิเทศงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - ๑๘.๑ หนังสือแจ้งเวียน
 - ๑๘.๒ เว็บไซต์สารสนเทศสนับสนุนการตรวจราชการและการนิเทศงานกรมอนามัย
 - ๑๘.๓ ไลน์กลุ่ม “ตรวจ/นิเทศ DOH”
 - ๑๘.๔ เฟสบุ๊ก “ตรวจราชการนิเทศงานกรมอนามัย”
๑๙. กองแผนงาน จัดเก็บข้อมูลการนิเทศงานให้เป็นระบบ มีความปลอดภัยและสะดวกในการใช้งาน ทั้งในรูปแบบแฟ้มเอกสาร, การจัดเก็บไฟล์ข้อมูลในคอมพิวเตอร์ และระบบดิจิทัลต่าง ๆ

รายชื่อผู้ประสานการนิเทศงาน กองแผนงาน

๑. นางกุลนันท์ เสนาคำ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
โทรศัพท์ภายใน ๐-๒๕๕๐-๔๒๘๖ มือถือ ๐๘-๖๙๐๒-๙๓๑๒
๒. นางสาวศนิษฐ ริมชลาลัย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
โทรศัพท์ภายใน ๐-๒๕๕๐-๔๒๘๙ มือถือ ๐๘-๑๒๙๗-๑๗๔๓
๓. นางสาวเสาวลักษณ์ ทูลธรรม นักวิชาการสาธารณสุข
โทรศัพท์ภายใน ๐-๒๕๕๐-๔๒๘๙ มือถือ ๐๘-๓๕๖๑-๒๙๗๓
๔. นางสาวมัลลิกา วิชาเหล็ก นักวิชาการสาธารณสุข
โทรศัพท์ภายใน ๐-๒๕๕๐-๔๒๘๙ มือถือ ๐๙-๔๔๘๙-๗๗๓๒
๕. นางสาวพรหมณี สิงห์รัตน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
โทรศัพท์ภายใน ๐-๒๕๕๐-๔๒๘๖ มือถือ ๐๘-๑๘๓๕-๑๑๗๒

กลุ่มประเมินผลและนิเทศติดตาม กองแผนงาน กรมอนามัย
evaluation.a@anamai.mail.go.th